

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 5. dubna 2017
č.j.: SPH 496/2017

Rozhodnutí

Kanceláře prezidenta republiky - Odbor památkové péče

Repre salony + apartmán jižního křídla - oprava maleb a nátěrů

Kancelář prezidenta republiky - Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o cláněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, toto rozhodnutí:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. spisu SPH 496/2017 o památkové stanovisko ve věci opravy maleb a nátěrů v rámci akce: „Repre salony+ apartmán jižního křídla - oprava maleb a nátěrů“.

Navržená obnova reprezentačních prostor v Jižním křídle a v Jižním výběžku Nového paláce spočívá především v provedení restaurátorské údržby interiérů první části piana nobile. Rozsah etapy zahrnuje šatnu u Matyášovy brány, Dětský salon, Trůnní sál, Brožíkův salon a chodbu po severní straně reprezentačních prostor; kromě uvedených salonů a chodby budou součástí zásahu také místnosti apartmánu v rozsahu prvního patra (2. nadzemního podlaží) Jižního výběžku. Předmětem prací bude oprava štukové výzdoby a stropů na mnoha místech porušených trhlinkami, poškozeného zlacení štuků a výmalby salónů a dále komplexní obnova povrchových úprav truhlářských a zámečnických prvků v rozsahu etapy.

Kancelář prezidenta republiky - Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmu státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

- navržená obnova části reprezentačních prostorů je přípustná za následujících podmínek:

- Přes skutečnost, že poměrně velká část obnovy interiérů reprezentačních prostorů patří spíše do kategorie umělecko-řemeslných prací, je třeba požadovat přinejmenším supervizi restaurátora odpovídající kvalifikace, který odborně zastřeší prováděné úkony. Předpokládáme stabilizaci uvolněných omítek, injektáž trhlin, barevné úpravy výmalby, které je třeba zachovat či zcela obnovit, nebo opravy zlacení štuků a truhlářských prací. Poslední rozsáhlejš

restaurátorské zásahy proběhly v reprezentačních prostorech v 80. letech, další spíše drobné úpravy v 90. letech minulého století. Tehdy práce prováděly odborné organizace specializované na opravy památek spíše jako práce umělecko-řemeslné pod vedením zkušených řemeslníků a restaurátorů. Obdobně je tedy pro připravovaný zásah třeba zajistit licencované restaurátory v odpovídajících kategoriích restaurátorského zásahu minimálně pro odborné vedení umělecko-řemeslných prací, které se úzce prolínají se samotným restaurováním. Ke všem zásahům budou vypracovány standardní restaurátorské záměry a technologické záměry k předmětům či povrchům, které jsou umělecky, historicky či řemeslně hodnotné, ale nepatří vysloveně do kategorie restaurátorských prací. Ty budou předloženy Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky ke schválení, a to s dostatečným předstihem. Údržba a oprava omítek a štuků bude probíhat pod dozorem držitele restaurátorské licence Ministerstva kultury ČR pro restaurování historických omítek či uměleckořemeslných prací ze štuků. Čištění a doplnění zlacení na štukové výzdobě a truhlářských prvcích bude provádět držitel restaurátorské licence Ministerstva kultury ČR pro restaurování uměleckořemeslného zlacení. Obnova truhlářských prací a jejich povrchů bude prováděna pod dozorem držitele restaurátorské licence Ministerstva kultury ČR pro restaurování uměleckořemeslných děl ze dřeva a truhlářských prací. Zámečnické práce provede držitel restaurátorské licence Ministerstva kultury pro restaurování uměleckořemeslných děl z obecných kovů, např. prací kovářských a zámečnických. V případě obnovy malby doporučujeme úzkou spolupráci s držitelem restaurátorské licence Ministerstva kultury ČR pro restaurování např. uměleckořemeslné dekorativní malby. V rozsahu připravované etapy nejde o prostory s nástěnnými malbami, vzhledem k potřebě obnovy barevných nátěrů je vhodný dozor restaurátora již z důvodu míchání barev a případných retuší.

- Po demontáži součástí interiéru a odstěhování mobiliáře předpokládáme celkové odsátí prachu z povrchu stěn a stropů. Lustry, pokud nebudou odstěhovány, je třeba bezpečně zakrýt ochranou fólií tak, aby se zamezilo jejich znečištění; podobně je třeba chránit kachlová kamna. Po průzkumu stavu povrchů bude určen definitivní postup. V zásadě předpokládáme umytí povrchů teplou vodou s vhodným detergentem (ideálně jádrové mýdlo). Umytí je třeba provést s ohledem na stávající zlacení, které je třeba ochránit před poškozením. Podle tloušťky a stavu stávajících nátěrů je možné povrchy za mokra oškrábat, případně přebrousit. V žádném případě však nebudou výmalby odstraňovány až na historickou štukovou vrstvu (v některých salonech jsou štukové plochy zcela novodobé). Přes dřívější zásahy razantnějšího charakteru je třeba předpokládat pozůstatky původní výmalby (klasicistní, popř. barokní), které by plánovaným zásahem neměly být porušeny. Trhliny je třeba opatrně otevřít např. skalpelem a řádně propláclmout vodou. Následně bude provedena injektáž a případné přikotvení uvolněných ploch omítek.

- Základní materiálové technologické podmínky provádění údržby vychází ze standardních požadavků obvyklých pro realizaci památkové obnovy historického interiéru. Veškeré materiály pro opravy omítek budou na vápenné bázi, odpovídající zrnitosti plniva a kvality. Preferovány jsou materiály míchané z kvalitního pojiva (např. Vápenka Mokrá) - nejlépe předem našlehanou kaši z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý $\text{Ca}(\text{OH})_2$). Ideální je uleželé kašové vápno dobré kvality a stáří (např. prodej Velké Bílovice). Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 8% celé směsi (příklady příměsí: pucolánové a teclmopucolánové složky, trasy, kvalitní bílý cement). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen. V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i románský cement Gako samostatné pojivo). Používat lze samozřejmě i přírodní hydraulické vápno (NHL). Při opravě štuků (i jádra) je třeba dbát na správný technologický postup. Bude-li třeba doplnit jádrovou omítku, je třeba použít hrubší písek (zrnitost bude odpovídat tloušťce vrstvy - modelově tloušťce omítky 10 mm odpovídá zrnitost písku aspoň 4 mm). Variantně lze použít i ověřené

vápenné materiály (např. pro jádro Bayosan HR 811 se zrnitostí 4mm¹, pro menší opravy Bayosan RK 39 se zrnitostí 2,2 mm - nelze však aplikovat v místech zasažených vzlínající vlhkostí, pro trhliny Baunit Bayosan multiContact 55 W plněný polypropylenovými pásky, nebo další materiály, kvalitou obdobné, např. Tubag NHL-P nwa 0-8mm, Quickmix, Hasit, Baunit). Svrchní štuk bude jemný (např. Tubag TKFP či Hasit 162, a to i pro interiér). Prezentované plochy štuku budou finálně upraveny shodně se stávajícími povrchy (nevykládáme příměsi křídly u kletovaných povrchů). Pro injektáže případně odloučených ploch bude použit vhodný materiál na vápenné bázi s odpovídajícím plnivem (mramorová moučka, opukový prach, čistý křemičitý prach a případně siloxan pro zvýšení zatékavosti). Lze ovšem použít i osvědčené výrobky (např. VAPO injekt). Organokřemičité přípravky je možno použít rovněž, ale je třeba volit varianty vhodnější pro zpevnění omítkových ploch (např. Porosil ZTS).

- Pro výmalby reprezentačních prostor bude používáno vápenných případně hlinkových nátěrů. Přesný typ nátěru bude určen po vyčištění povrchů a opravě štuků. Barevnost výmalb bude vycházet ze stávajícího stavu. Pro všechny salony i prostory budou odstíny předloženy ve formě vzorků a schváleny v předstihu (to týká se barevných výmalb, v případě bílé výmalby bude patrně zvolen jeden vhodný odstín). Možnost využití lazurních nátěrů, ale i volba vhodného rukopisu nátěru je třeba ověřit na provedených vzorcích.

- V případě obnovy truhlářských prací v bílé povrchové úpravě- vnitřní okna; okenice, deštění, obklady a dveře (v části prostor doplněné zlacením) - předpokládáme komplexní obnovu nátěrů. Pro odstranění stávajících nátěrů nedoporučujeme použití kyselinových či zásaditých odstraňovačů. Obecně doporučujeme odstraňovače nátěrů na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, 07, 08, Barvy Laky P 8512 a jiné na bázi dichlormethanu apod.). Opalování nátěrů plamenem či horkovzdušnou pistolí nevykládáme, ale bylo by možné jen se zvýšenou opatrností. Vzhledem k nízké teplotě vzplanutí dřeva (mezi 330-470° C) je třeba zvláště u profilovaných partií postupovat tak, aby bylo vyloučeno spálení jemných hran profilů lišt výplní a klapaček. Pro povrchové úpravy všech dveří a oken budou v souladu s platným závazným památkovým stanoviskem ze dne 16. června 2016 k systematické údržbě oken a dveří (SPH 1467/2016) zvoleny olejové fermežové barvy (tedy např. Barvy Laky Teluria bílá fermežová barva O 2025, Ottosson Linoljefärg apod.). Přesný odstín bude definitivně určen ve spolupráci s odpovědným restaurátorem na základě předložených vzorků.

- Pro zámečnické výrobky z mosazi (kliky, štítky, olivy, závěsy, zástrče apod.) předpokládáme odstranění oxidů a následné vyleštění. Vyleštěný povrch lze z důvodu dlouhodobější ochrany opatřit ochrannou vrstvou, ideálně lakem Paraloid B72 v xylynu či nitrocelulózovým zaponovým lakem. Případně je možno povrch prvků převoskovat (včelí vosk rozpuštěný v benzínu či Revax 30, KRNB aj.) a poté přešetřit středně tvrdým kartáčem (obdobný jako obuvnický)- tento způsob ovšem vyžaduje striktní pravidelnou údržbu. Velká část mosazných kování, především kliky, panty a štítky dveří, je galvanicky zlacená a v řadě případů bude třeba toto zlacení obnovit (poškození klik otěrem apod.). Po předání staveniště bude dodavatelem - restaurátorem provedena inventarizace všech zámečnických prvků dle typu provedení povrchů zlacení nebo leštění. Barevnost zlata nanášeného galvanicky bude ověřena formou vzorků. Pokud by bylo třeba některý prvek nahradit, tak pouze plnohodnotnou replikou (detailně cizelovaný odlitek z mosazi, popř. z bronzu). Spojovací materiál (šroubky, vruty apod.) bude odpovídajícího typu a materiálu (např. šroubky se zapuštěnou či čočkovou hlavou, ale vždy s rovnou drážkou v provedení mosaz, bronz - zcela vyloučeny jsou křížové, hvězdičkové či jiné moderní typy). V případě, že je tento prvek použit v pozlaceném prvku, bude pozlacen též.

Všechny zámky budou revidovány, konzervovány a promazány. Bude ověřen počet a funkčnost stávajících klíčů.

- Zlacení výzdoby interiérů bylo v plném rozsahu obnoveno při poslední úpravě reprezentačních prostor na přelomu 80. a 90. let minulého století. Na rozdíl od interiéru schodiště u Matyášovy brány, kde z neznámých důvodů bylo zlacení nahrazeno metalem, je v reprezentačních prostorech zlacení pravé. Jeho stav nevykazuje na první pohled zvýšený stupeň degradace a rozhodně nepředpokládáme jeho výměnu. Pro obnovu zlacení poškozených míst plátkovým zlatem bude navržen v restaurátorském záměrně technologický postup. U poškozených partií předpokládáme přebroušení opravovaných štukových ploch a obnovu plátkovým zlatem na standardní podklad (pokládku plátků zlata na francouzský mixtion). Před pokládkou bude určena odpovídající barva zlata, kterou nelze nyní v předstihu stanovit.

Po opravách a obnově olejových nátěrů truhlářských prvků bude třeba provést nové zlacení, a to ve stávajícím rozsahu. Pozlačovač musí spolupracovat s truhláři ohledně přípravy podkladů. Předpokládáme podložení směsí plavené křídly, horkého kostního klihu a benátského terpentýnu či oleje a potom vrstvou rozpuštěného francouzského králičího kožního klihu s boloňskou křídou (v teplé lázni). Na připravenou křídovou vrstvu budou nanесeny 2 až 3 nátěry polimentu (arménského bolusu, včelího vosku, jeleního loje, benátského mýdla a grafitu) červenohnědé nebo okrové barvy. Předpokládáme pouze zlacení na lesk, a to nejvyšší kvality (tedy 24 karátů).

- Součástí reprezentačních prostorů je vzduchotechnika, která se v interiérech salonů projevuje relativně nevzhlednými vyústky. Domníváme se, že navrhovaná údržba interiérů je příležitostí pro nápravu, tj. náhradu vhodnějším prvkem. Ten by měl odpovídat požadavkům na funkci (průchodnost a směřování vzduchu), ale zároveň designovým nárokům. Upřednostněno bude řešení co nejméně nápadné.

- Vzhledem náročnosti zásahu a k způsobu nutného provozu reprezentačních prostorů by bylo vhodné zásah rozdělit do dvou na sebe navazujících etap. První, urgentní, by zahrнула reprezentační prostory a druhá apartmán v Jižním výběžku Nového paláce.

Odůvodnění

Toto rozhodnutí je závazným stanoviskem ve smyslu § 14 odst. 1 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., neboť podle § 44a odst. 3 téhož zákona závazné stanovisko ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad, je samostatným rozhodnutím ve správním řízení.

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. spisu SPH 496/2017 o památkové stanovisko ve věci opravy maleb a nátěrů v rámci akce: „Repre salony+ apartmán jižního křídla - oprava maleb a nátěrů“.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto rozhodnutí vycházela ze znalosti stavu dotčených prostor a z podmínek obvyklých pro údržbu interiérů historických objektů v areálu Pražského hradu. Základní materiálové technologické podmínky provádění údržby vychází ze standardních požadavků obvyklých pro realizaci památkové obnovy historicky cenných interiérů. Materiály uvedené nebo doporučené v tomto stanovisku jsou v areálu národní kulturní památky Pražský hrad

běžně používány. Stav interiéru reprezentačních prostor odpovídá době uplynulé od posledního zásahu. Zásah považujeme za potřebný a nelze jej již odkládat.

Toto rozhodnutí vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v závazném stanovisku orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o závazné stanovisko jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 80 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, odvolat do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí podáním učiněným ke Kanceláři prezidenta republiky.

Vyřizuje: xxx